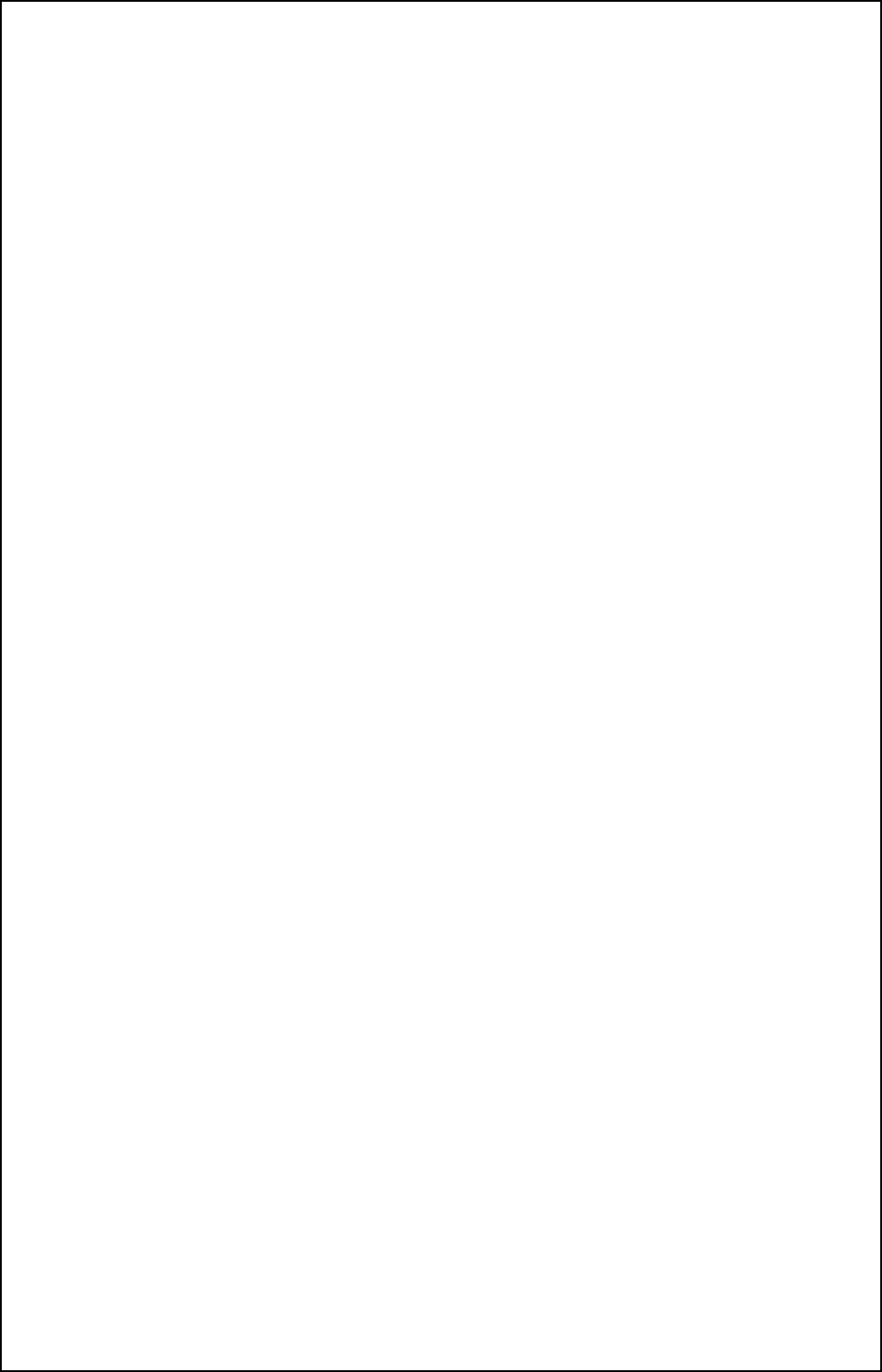

Duivelsmuziek

Leendert van der Valk

Duivelsmuziek

Op de fiets van Memphis

naar New Orleans

Met foto's van Winnifred Wijnker

Uitgeverij L.J. Veen
Amsterdam/Antwerpen

De soundtrack bij *Duivelsmuziek* is te beluisteren via
duivelsmuziek.nl

© 2011 Leendert van der Valk, Winnifred Wijnker en uitgeverij L.J. Veen

Omslagontwerp Pankra

Omslagbeeld Winnifred Wijnker

Foto auteurs Ilja Meefout

Kaart Gerrit van Omme, G-o Graphics, Wijk bij Duurstede

ISBN 978 90 204 6661 4

D/2011/0108/723

NUR 508/666

duivelsmuziek.nl

ljveen.nl

*Feel good music
I been told
Is good for your body
Is good for your soul
Hey, hey, hey now
Hey pock-a-way*

The Meters

Inhoud

Dag 1 Utrecht – Memphis	9
Dag 2 Memphis	15
Dag 3 Memphis – West-Memphis	25
Dag 4 West-Memphis – Helena	33
Dag 5 Helena	39
Dag 6 Helena – Clarksdale	49
Dag 7 Clarksdale	63
Dag 8 Clarksdale – Greenwood	71
Dag 9 Greenwood – Avalon – Greenwood	83
Dag 10 Greenwood – Indianola	95
Dag 11 Indianola – Chatham	103
Dag 12 Chatham	111
Dag 13 Chatham – Chotard Landing	119
Dag 14 Chotard Landing – Vicksburg	127
Dag 15 Vicksburg – Port Gibson	135
Dag 16 Port Gibson – Natchez	143
Dag 17 Natchez – Pond Store	149
Dag 18 Pond Store – Angola – Pond Store	159
Dag 19 Pond Store – Plaquemine	175
Dag 20 Plaquemine – Donaldsonville	183
Dag 21 Donaldsonville – La Place	195
Dag 22 La Place – New Orleans	203
Dag 23 New Orleans	213
Dag 24 New Orleans	225
Dag 25 New Orleans	237
Dag 26 New Orleans	241
Dag 27 New Orleans	249
Dag 28 New Orleans	259
Dag 29 New Orleans – Utrecht	263

Verantwoording 265

Register 267

Dag 1 (ruim 8000 kilometer, waarvan 23 per fiets)

Utrecht – Memphis

Soundtrack:

'Memphis Soul Stew' – King Curtis & The Kingpins

We weten niet waar we zijn. Ja, ergens in Memphis, Tennessee. Maar waar? Onze fietsreis is een paar honderd meter oud en het printje van Google Maps heeft ons een vierbaansweg op gestuurd. Zoiets kan charmant zijn, verdwalen in den vreemde, maar in een pikdonker, broeierig Memphis is het angstaanjagend. We rijden over een vluchtstrook vol gaten en de weg ligt bezaaid met glas dat we pas zien als we er doorheen rijden. Toen we een uur geleden op het vliegveld onze fietsen in elkaar zetten, konden we met ons handpompje niet genoeg lucht in de banden krijgen. Ik voel mijn velgen en weet dat ik een lekke band ga krijgen, de vraag is alleen wanneer. Ik weet ook dat we dan doorfietsen, naar de hel dan maar met die banden. Mooi niet dat wij gaan stilstaan in een getto van een stad waar meer dan een kwart van de bevolking onder de armoedegrens leeft.

Ik knijp in mijn remmen. 'Geen vluchtstrook meer!' roep ik naar Winnifred. 'Kut! Doorrijden!' klinkt het achter me. Plotseling delen we de weg met razende trucks. Als er een gaatje valt tussen de vrachtwagens nemen we een afslag een

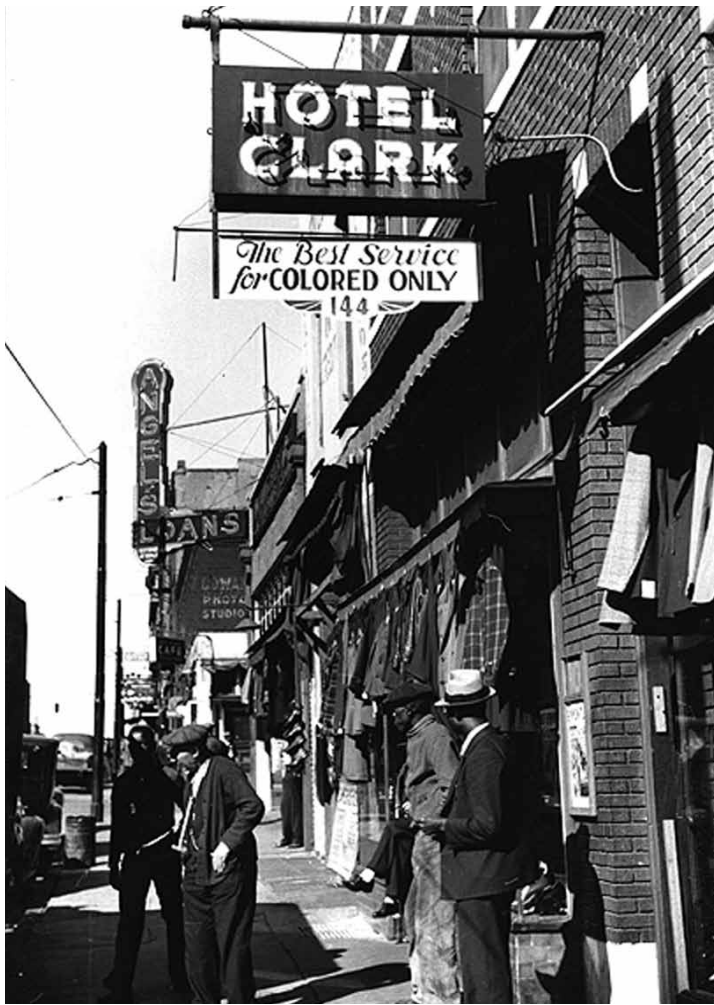
woonwijk in. Behalve door glas en gaten rijden we nu ook over kakkerlakken. Langs de weg staan *shotgun shacks*, houten huizen die in Nederland al tijdens de bouw onbewoonbaar zouden zijn verklaard. Ik wil Winnifred erop wijzen, doen alsof we heel ontspannen aan het sightseeën zijn, maar ik heb mijn volle concentratie nodig voor de weg.

Op de veranda's en bij drankwinkels hangen mannen rond. Ze staren ons na, te verbaasd om iets te zeggen. Ze stoten elkaar aan. Dit moet een surrealistische aanblik zijn: twee doodsbangen blanken op volgeladen fietsen, dolend door een gitzwarte wijk.

Als we hier zestig jaar geleden waren geweest, waren we precies waar we moesten zijn. Niet dat het er toen veilig was, integendeel, maar dan waagde je je leven tenminste met een goede reden. Je kon hier Howlin' Wolf horen, om maar eens iemand te noemen. Een bluesman van 1 meter 98 die met rollende ogen smerige solo's op zijn mondharmonica speelde. In deze wijken en downtown, tussen de hoeren, pooiers en messentrekkers van Beale Street, werd de wildste blues gespeeld. Hier werd de zwarte plattelandsmuziek versterkt en verstedelijkt. Want daarom zijn we hier; voor de blues. Zestig jaar te laat.

Een maand hebben we, om van Memphis naar New Orleans te komen. Van de stad waarvan ze zeggen dat rock-'n-roll er geboren werd, door de Mississippi-Delta waar de blues ontstond, naar de wieg van de jazz, New Orleans. We zijn niet de eersten die deze reis maken en ook niet de eersten die er een boek over schrijven. Een leger musicologen, antropologen, historici en essayisten gingen ons voor, maar sinds enkele decennia wordt de reis vooral ondernomen door hordes dikbuikige mannen die per motor of huurauto in een paar dagen hun in bluesrock gedrenkte midlifecrisis botvieren.

Ik ben musicoloog, antropoloog, historicus, essayist noch dikbuikige man van vijftig. Ik ben een man van dertig, dat is

Tweedehands kledingwinkels op Beale Street, 1939

al moeilijk zat. Winnifred is een vrouw van negenentwintig en dat is, zegt ze, ook lastig. Ik hou van blues, jazz en soul, ik verdraag rock-'n-roll. Op ons flatje in een Utrechtse bloemkoolwijk draaien we vrijwel uitsluitend muziek die wortelt

in deze regio, waar we nooit zijn geweest. Ik wil al jaren naar de Delta. Geen idee waarom. Wat dat betreft is deze reis een kwestie van *soul-searching*. Pas over twintig jaar heet dat een midlifecrisis.

In één dag kun je met de auto de afstand Memphis–New Orleans doen, over Highway 61, ‘Blues Highway’. Maar een automobilist reist niet, die wil niet van A naar B, die wil weg uit A en in B zijn. Alles wat daartussen ligt, is tijdverspilling. Daarom gaan we fietsen. Niet over de Blues Highway, maar over de Blues Byways; de zijpaden van de blues. Want pas met twintig kilometer per uur kunnen we zien hoe gelaagd de platte Delta werkelijk is. En het leek ons leuk om te fietsen in een land waar niemand fietst.

Maar dat is dus helemaal niet leuk. Niet op zachte banden. Niet in het donker tussen auto’s die geen fietsers verwachten. Niet zonder kaart. Niet in een getto van een van de gevaarlijkste steden van de vs.

We hebben na koortsachtig dwalen de weg gevonden die we zochten, maar die blijkt opgebroken. We volgen nu in blind vertrouwen de bordjes ‘DETOUR’. We fietsen veel harder dan het contemplatieve tempo dat we ons hadden voorgeno- men. We willen in B zijn, alles tussen A en B is spelen met je leven. Jongens die hun blikken bier verbergen in papieren zakken roepen dingen die we gelukkig maar half verstaan. Op een onbebouwd, uitgestorven stuk, scheert een auto langs. Er komen hiphobassen uit het open raampje. Op het moment dat de auto passeert hoor ik iemand naar ons schreeuwen. ‘*Right now!*’ Ik verwacht een schot of een open- zwaaiend portier, maar ze rijden door.

Misschien is het de jetlag, ben ik daarom paranoïde. Van- ochtend om 5 uur vertrokken we vanuit Utrecht naar Schip- hol. Daar demonteerden we onze fietsen die vervolgens op elkaar werden gesmeten en in het laadruim gedonderd. De hele vliegreis heb ik in de piepzak gezeten omdat ons enige

bezit van belang vast en zeker als schroot zou aankomen. Daarover gingen dan ook de eerste notities die ik maakte en over het feit dat ik de Memphis-soul van Otis Redding in het muzieksysteem van het vliegtuig niet kon beluisteren omdat ik gesmolten plastic oordopjes kreeg. Winnifred maakte zich intussen een stuk nuttiger, die schoot vanuit het vliegtuigraam prachtige foto's van een glinsterende Mississippi. *Shining like a national guitar*, zou Paul Simon zingen als mijn oordopjes het deden. Eenmaal geland in Memphis bleken onze fietsen puntgaaf, op een klein reepje gescheurd schuimrubber na. We konden ze daar niet voor aanklagen, zei een medewerker ongevraagd, maar misschien wilden we een tegoedbon van 150 dollar accepteren? Vooruit dan maar. Een andere reiziger bood ons een slaapplek aan, wat we verbouwereerd afsloegen.

Memphis heeft twee gezichten: een vuile grimas en een lieve glimlach. Terwijl we nu al ruim een uur in die grimas kijken, stopt er een vrouw naast ons. Of we weten waar we heen gaan, want dit is een slechte buurt. Ze vertelt hoe we verder moeten fietsen. En dan noemt ze een straatnaam: McLemore Avenue.

Ik wil vragen of ze het nog eens wil zeggen. Zingen mag ook, in haar zuidelijke tongval. McLemore Avenue. We zijn in de stad van Stax, de soulstudio met het adres dat ik ken van platen van Otis Redding, Booker T. & The MG's, Johnnie Taylor en The Staple Singers: 962 East McLemore Avenue. Memphis-soul. Want ook daarvoor zijn we hier; een krappe vijftig jaar te laat.

We bereiken het hostel, zonder lekke band, zonder kogels in ons lijf. We zijn er. In de Deep South.

Dag 2 (30 kilometer)

Memphis

Soundtrack:

'Green Onions' – Booker T. & The MG's

'Welkom in de vlindertuin,' zegt Winnifred als we opstapen. Het is net zo drukkend warm als in de tropische kassen van een dierentuin en de vlinders zijn hier net zo belachelijk kleurrijk en groot. Er vliegen ook kolibries rond. Welja. Volgens de kalender loopt de zomer op zijn einde, maar de Deep South trekt zich daar niets van aan; alles gaat hier trager, ook de seizoenen.

De schemerwereld van gisteren is verdwenen. De zon staat geen schaduw toe. Als we naar de Stax Studio fietsen, over McLemore Avenue, worden we vanuit alle tuinen in deze zwarte wijk begroet. Aan de andere kant van de straat houdt een vrouw acuut op met het besproeien van het gras als ze ons ziet. *'Have a great day!'* Ze zwaait uitbundig.

Waren we gisteren te angstig? Toen ik in het hostel vertelde dat we vanaf het vliegveld waren komen fietsen, zei de gastvrouw: 'In het donker? Oei.' Dit was iemand die al jaren door Memphis fietste, ze had geen auto, bij wijze van grote uitzondering. Dit was iemand die, toen ik haar vroeg hoe we met het verkeer moesten omgaan, zei: *'Just take the lane.'* Ze

Otis Redding, 1967

bedoelde dat we ons tussen vrachtwagens moesten gedragen als vrachtwagens. Afdwingen die ruimte, je vege lijf in de strijd gooien. Als zo iemand oei zegt, bedoelt ze ook oei.

Welk risico hebben we eigenlijk gelopen? Ik zag een krantenartikel met een kaartje van de gevaarlijkste wijken van Memphis. Van die wijken waar de politie liever niet komt. Ik heb het kaartje maar niet in detail bekeken, het was in een oogopslag al wel duidelijk waar die lagen.

Ik geneer me voor mijn gedachten, voor hoe wit ik me voel. Ik probeer me voor te stellen hoe het zou zijn als gisteren alles precies hetzelfde was geweest, maar alle mensen blank. Net zo eng, denk ik. Tegelijk weet ik dat we vanaf nu harder zullen fietsen door wijken waar zwarte mannen op straat hangen, dan door wijken met blanke hangmannen. De statistieken zeggen: zwarte wijken zijn gevaarlijker dan witte wijken.

Niet te veel aan denken, het zijn maar statistieken. We hebben onze fietsen achter Stax Studio geparkeerd en lopen langs het vervallen huis van bluespianist Memphis Slim naar de voorkant. Als we voor Stax Studio staan, roept iemand lachend vanuit een passerende auto: *'Hey, white people!'* Twee zwarte vrouwen naast ons slaan hun handen voor de mond. 'Zei hij dat nou echt? Wat een eikel!' Misschien zou ik me beledigd moeten voelen, maar ik dacht: scherp opgemerkt.

Wat ik ook dacht: wat typisch dat we dat horen onder de neonluifel van Stax. Op deze plek kwam een van de belangrijkste muzikale samenwerkingen tussen zwart en wit op gang. Country-violist James Stewart begon in 1959 een studio en platenlabel in deze voormalige bioscoop. Vooral toen zijn zus Estelle Axton een platenwinkeltje opende naast de studio, kreeg Stax een wijkfunctie. Het werd een muzikale vluchthaven voor de lokale jeugd. Viool werd er al gauw niet meer gespeeld op McLemore Avenue; blues en gospel vermengden zich met country. Zo ontstond begin zestig de Memphis-soulsound, een zuidelijke tegenhanger van de Motown-hitmachine.

Tegenwoordig is Stax een museum van liedjes. Het is alsof ik in 3D door mijn eigen platenkast loop. De bijschriften van de nagebouwde studioruimte vertellen dat de sound van de gemengde studioband Booker T. & The MG's zo lekker rauw is omdat de oplopende vloer van de oude bioscoopzaal nooit geëgaliseerd werd. Mooi verhaal, maar waarschijnlijker is

het dat het aan drummer Al Jackson lag, die zo funky ver achterin de beat hing dat hij soms bijna een tel te laat was. En misschien ook omdat gitarist Steve Cropper lippenbalsem op zijn snaren smeerde.

Het verbaast me dat de dood van de grootste Stax-ster, Otis Redding, in het museum wordt weggemoffeld. Stax, en eigenlijk de hele soulmuziekscene, zijn het vliegtuigongeluk van Otis en een aantal bandleiden nooit te boven gekomen. Maar waarschijnlijk klinkt het dramatischer om te vertellen dat de ondergang van Stax samenviel met de moord op Martin Luther King, verderop in een motel in Memphis. 'Daarna speelde kleur opeens een rol op de studiovloer,' zegt Cropper in een film die in het museum draait.

Thank you, mister Cropper. Ik had er toch al een uur niet meer aan gedacht, maar na deze opmerking ben ik weer wit tussen de zwarte bezoekers. Alleen toen ik ooit in een Keniaans dorpje was, was ik me net zo bewust van mijn huidskleur als hier. Het is onmogelijk je eraan te onttrekken. Terwijl ik de Hammond M-1 bewonder waarop Booker T. in 1962 dat aanstekelijke bluesloopje van 'Green Onions' speelde, bekruipt me een gedachte waar mijn maag van omdraait: Martin Luther King werd vermoord in 1968, toen de burgerrechtenbeweging een moeizaam einde maakte aan de ongelijkheid. Vrijwel alle platen die ik thuis draai zijn van voor 1968. Ik vind muziek van zwarte muzikanten zonder burgerrechten beter dan die van degenen met.

Mag de airco weer aan? En waarom loopt die vloer hier schuin?

Rustig ademhalen. Ik ben toch niet naar de Deep South gekomen om een maand lang te zeulen met een *white man's burden* waar ik part noch deel aan heb? Ik ben hier om door de muziekgeschiedenis te fietsen. Liefst een beetje onbekommerd als het mag. Maar nog voor we goed en wel op pad zijn, begin ik te beseffen dat dat niet gaat lukken zonder dat

ik steeds gewezen word op wat ik ben: wit. Uit een speaker tuimelt Isaac Hayes' pooiersoul van na 1968 over me heen terwijl ik de uitgang zoek.

Er is nog iets aan deze gedachte wat me verontrust, iets wat zich tegoed doet aan een hersenkwab waarin morele dilemma's worden afgewogen. Een vraag waar waarschijnlijk geen helder antwoord op is. Maar het lukt niet om de gedachte af te maken, de frisse lucht die ik buiten zocht om mijn hoofd te ordenen, blijkt zwaar en heet. Wat ik nodig heb, is een potje muziek. Geen museale muziek, maar live.

We zetten koers naar Beale Street, van oudsher de plek in Memphis waar je moet zijn voor drank en blues. Terwijl we op het heetst van de dag door de betonnen vlindertuin fiet- sen, komen de bussen naar Graceland ons tegemoet, want naast Martin Luther heeft Memphis nog twee koningen: BB en Elvis Presley. Dat die laatste 'The King' wordt genoemd, is potsierlijk, maar wat doe je eraan? De bescheiden man noemde zijn negende album *50 Million Elvis Fans Can't Be Wrong*. Hier in Memphis geloven ze daar heilig in.

Elvis is waarschijnlijk de reden dat de meeste popgeschie- denisboeken in deze stad beginnen. Onterecht. Wij zijn hier begonnen *ondanks* Elvis. Als er al één plek is waar 'de pop- muziek' ontstond, dan ligt die zuidelijker. We zijn in Mem- phis omdat hier de Mississippi-Delta begint. Of eindigt, zo je wilt.

De korte versie: de Delta was ooit een subtropische, drassige wildernis, waar Amerikaanse settlers in de eerste helft van de negentiende eeuw de indianen uit verdreven. Ze importeerden West-Afrikaanse slaven om de vrucht- bare grond langs de onvoorspelbare rivier te ontginnen. De slavernij werd afgeschaft in 1865, maar in de Deep South gebeurde dat alleen op papier. De zwarten werden onder- drukt en zongen liedjes op de katoenplantages. In de loop

van de vorige eeuw werd hun inzet overbodig omdat er landbouwmachines kwamen. Velen namen Highway 61, de Blues Highway, naar de noordelijke steden waar wel ongeschoolde arbeid nodig was in de fabrieken. Memphis was de eerste stad waar ze aankwamen en waar ze hun plattelandsliedjes aanpasten aan de stad. Elvis hoorde de liedjes, schudde met zijn heupen en bereikte 50 miljoen fans die dus gelijk hadden.

Voor de lange versie hebben we nog 27 reisdagen.

De enige King van Memphis die nog leeft, heet BB. We zullen hem later deze reis nog tegenkomen, want BB King werd niet geboren in Memphis, maar in de Delta. Voor nu is het belangrijk om te weten dat BB komt van Beale Street Blues Boy. En dat hij behalve blueslegende vooral zakenman is. Toen King in 1946 arriveerde op Beale Street, was dat dé plek voor jazz en blues.

In 2010 is de straat een trieste poging dat verleden te laten herleven. Uit tientallen bars, waaronder die van BB zelf, rollen veel te harde eensnarige rocksolo's de straat op. De grote attractie voor de Amerikaanse toerist is dat je hier op straat bier mag drinken. Op straat! En dat gebeurt dan ook uitbundig.

Ongeveer aan het einde van de partystrip op Beale Street vangen we een naam op. Blind Mississippi Morris. Het is goed bluesgebruik dat artiesten blind zijn. En dat ze zich vernoemen naar hun roots. We slaan ons door een gordijn van decibellen heen en lopen door naar een van de zalen van de Ground Zero Blues Club.

Meer nog dan Beale Street zelf, maakt Blind Mississippi Morris dat we Memphis snel willen verlaten. Niet omdat hij zo nep is, dat is het niet, maar juist omdat hij ons een hint geeft van de blues die we zoeken in de Delta. Groot en blind zit hij achter de foaienpot op een stoel op het podium. Hij draagt een zonnebril, een limoengroen pak en hoed. Zijn

harmonicablues doet denken aan Howlin' Wolf. Glunderend kijk ik naar Winnifred. Het is er dus nog, de blues. Wat doe je dan op zo'n moment? Je wordt pathetisch, beetje sentimenteel. We proosten op de reis, op de blues, op ons, op de wereld.

En alsof het allemaal nog niet genoeg is, zie ik ook nog de aankondiging dat de Blind Boys of Alabama vanavond in deze club spelen. Weer blind! Weer goed! Levende legendes van de gospel, die trouwens Martin Luther King nog hielpen in zijn strijd voor burgerrechten. Dus zie je wel, ik vind muziek mét burgerrechten ook goed. Heus wel. Proost. Maar dan zien we de klok en herinneren ons gisteravond. Het is zes uur, om zeven uur wordt het donker.

We hebben de blues pas net gevonden, maar we moeten alweer terug. De vlindertuin gaat sluiten.

STAX

De grote Stax-ster was Otis Redding. Als hij introductie behoeft, begin dan bij *The Definite Collection*. Je kunt spreken van een Stax voor en na 1968. De dood van Redding (10

Opnamesessie in Stax Studio in de jaren '60

Vervallen Stax Studio in september 1989

december 1967) viel ongeveer samen met een breuk met het label Atlantic. Tegelijk nam de burgerrechtenbeweging een grimmiger karakter aan na de moord op Martin Luther King. Vóór 1968 was het gemengde Stax meer een speeltuin voor eigenzinnige artiesten dan erna, dat hoor je terug op de opnames.

Het label bracht ook bluesplaten uit. En niet de minste. Albert King was de ster in dat genre, de soul druipt van zijn blueslicks. De volledige singlescollectie van Stax is samengevoegd op de serie *Stax/Volt Complete Singles*, onderverdeeld in de periode '59-'68, '68-'71 en '72-'75.

Sinds 2003 is Stax weer in bedrijf, als label, educatief centrum en museum. Het label probeert weer zijn oude buurtfunctie op te pakken en eigenzinnige soul uit te brengen, zoals die van zangeres Angie Stone.

Dag 3 (5 kilometer)

Memphis – West-Memphis

Soundtrack:

'Smokestack Lightnin' – Howlin' Wolf

De opdracht voor vandaag is simpel: voor het donker in West-Memphis zijn. Deze eerste fietsetappe is meteen de kortst denkbare; het einddoel ligt weliswaar in een andere staat, maar die ligt direct aan de andere kant van de brug. Als we echter na lang zoeken een heuse fietswinkel vinden om een kaart te kopen, wordt de tocht over de Mississippi ons van harte afgeraden door de stoerste fietsers van Memphis. De brug van Highway 55 heeft geen vluchtstrook en staat elke dag vol trucks. Je mag er trouwens niet eens fietsen, want het is een Interstate Highway. Fietsen op de 55 blijkt zoiets als fietsen op de A2.

Fietskaarten hebben ze niet. Die bestaan niet. 'Je kunt het beste een highway-kaart voor de auto kopen en van tevoren een beetje kijken op Google Maps,' zegt de verkoper terwijl hij onze fietsen bestudeert. 'Je banden zijn uitgedroogd. Wees niet verbaasd als je ze vaak lek rijdt.' Verder is hij optimistisch over onze plannen. 'Zoveel verkeer als hier zul je niet meer hebben tot New Orleans.' Tot die tijd zullen we ook geen fietswinkel meer tegenkomen, dus we vullen de repa-

ratieset aan. De verkoper vraagt bij het weggaan waarom we eigenlijk zo graag naar West-Memphis willen. *'There's nothing there, besides a Walmart.'*

Het antwoord is natuurlijk: de blues. De belangrijkste muzikanten bereikten Memphis namelijk via de overkant, via West-Memphis.

Als we nu toch richting de brug moeten om vervoer voor onze fietsen te regelen, dan zullen we maar meteen het historische bluespad door Memphis nemen. We rijden over Union Avenue, vijf autobanen breed. Op willekeurige momenten vallen gaten tussen de blinde muren langs de straat, dan zien we het vuilnis op geel verdorde grasveldjes liggen. De oude fabriekspannen zijn afwisselend van baksteen en beton, ze zijn verlaten, of lijken verlaten. Af en toe is er plotseling bedrijvigheid – een autowasstraat en Domino's Pizza.

Toen Howlin' Wolf hier in 1951 liep, waren er meer mensen op straat: mannen in pakken met hoeden op, vrouwen met opgestoken haar, kinderen in lompen die appels van een fruitkar jatten. En dus een grote, nee enorme man die het adres 706 Union Avenue zocht. Net als wij nu.

Op dat adres stoppen zestig jaar later de busjes met het opschrift MEMPHIS BLUES TOUR. Er zit nog steeds de Memphis Recording Service waar de blanke eigenaar Sam Phillips in de jaren vijftig het commerciële potentieel van de blues ontdekte. Sun Studio zou het gaan heten, de plek waar in 1953 Elvis Presley zijn eerste plaatje opnam. Ook Carl Perkins, Jerry Lee Lewis, Johnny Cash en Roy Orbison zouden er hun platen opnemen. Kortom, de plek waar, zoals ze hier graag zeggen, rock-'n-roll geboren werd.

Als dat al waar is, dan komt dat in de eerste plaats door de bluesartiesten die hen voorgingen. Bijvoorbeeld de latere Stax-ster Rufus Thomas of de onvermijdelijke BB King, en zeker Ike Turner, die al snel talentscout en productie leider

Howlin' Wolf, begin jaren '60

voor Sun zou worden. Maar de ruwste bluesbolster van de studio was Chester Arthur Burnett, beter bekend als Howlin' Wolf.

Sun-eigenaar Sam Phillips hoorde hem voor het eerst op Radio KWEM, die uitzond vanuit Wolfs woonplaats West-Memphis. Daar had Wolf zijn eigen dagelijkse kwartiertje – uitzonderlijk voor een zwarte artiest – waarin zijn band tussen de landbouwberichten door nummers speelde en hij aankondigde in welke kroeg op Beale Street hij die avond zou spelen.

Wolf was een oerkracht. Zijn sound kwam rechtstreeks uit de Delta-klei onder zijn reusachtige voeten en ging door een klankkast van 130 kilo. De Wolf had een enorme scheur van een mond waar een rauwe schuurstem uitkwam, rollende ogen waarmee hij de vrouwen in zijn publiek beloerde, en kolenschoppen van handen die zich om een gitaarhals of een mondharmonica vouwden. Dat laatste instrument ver-

dween tijdens solo's vaak geheel in zijn mond. Wolf speelde gevaarlijke blues; elektrische blues. Dat was een stijl die het in de stad lekker deed, maar hij paste even goed tussen de landbouwberichten op de radio.

Toen Sam Phillips hem in 1951 hoorde en meteen naar Sun Studio lokte voor een opname, was Wolf al 41 jaar, veel ouder dan de meeste populaire bluesartiesten op dat moment. Hij had er al een flinke carrière als boer en artiest op zitten. Zijn muzikale vorming had hij gekregen op de zaterdagavonden in de Delta. Hij leerde gitaar spelen door te kijken en te luisteren naar muzikanten op de plantages waar hij werkte. Hij kon toen niet weten dat zijn leermeesters en collega's, vaak postuum, zouden uitgroeien tot de meest legendarische bluesmuzikanten van de twintigste eeuw: Charley Patton, Robert Johnson, Son House.

De opname bij de Memphis Recording Service zou Howlin' Wolfs carrière in een stroomversnelling brengen. De elektrische versie van de Deltablues vervulde een behoefte bij de honderdduizenden zwarte landarbeiders die zich net als de bluesmuzikanten in de getto's van Memphis, St. Louis en Chicago vestigden, op zoek naar nieuw werk en meer onafhankelijkheid. Wolf was niet de eerste die elektrisch speelde, maar er was niemand die zulke rauwe klanken uit de versterker wist te krijgen als hij.

De Sun Studio, een bakstenen gebouwtje als een smalle taartpunt, is onveranderd gebleven. Je kunt er nog altijd platen opnemen. Maar het is vooral een museum, zoals vrijwel alle muziek in het Memphis van nu museaal is.

Terwijl Winnifred in de brandende zon foto's maakt, bekijk ik de bluestourbusjes die over de lege straten komen aanrijden. Er komt een stroom van cliché-Amerikanen uit: luidruchtig joviaal, petje, groot t-shirt over bierbuik, slecht passende spijkerbroek en sportschoenen. Ze komen voor

‘That’s All Right, Mama’. En dat is precies wat ze zullen vinden. Als ze binnen nog iets leren wat ze niet wisten, zal dat het net iets te mooie verhaal over ‘Rocket 88’ zijn.

Deze ‘eerste rock-’n-roll single’ werd hier opgenomen – in hetzelfde jaar waarin Wolf opnam – door een band van Ike Turner. Met een kapotte versterker, omdat die onderweg van Mississippi naar Tennessee van de auto op Highway 61 was gevallen. Zoals de ongelijke Stax-vloer de Memphis Sound zou hebben veroorzaakt, zo zou de kapotte versterker de rock-’n-roll hebben ontstoken.

Na een halfuur stappen de bezoekers weer in, op naar het Rock-’n-Soul Museum. Vanavond gaan ze naar Beale Street om te doen alsof de live muziek, die hier consequent live entertainment wordt genoemd, iets te maken heeft met wat ze in de musea zagen.

Ons verhaal van Howlin’ Wolf en de blues gaat vanaf Union Avenue twee kanten op. De bekendste weg gaat

noordwaarts over Blues Highway 61 naar Chicago waar Wolf bevriend raakte met Muddy Waters en later in een vijandige concurrentiestrijd met hem zou geraken. Nog altijd waren er in de jaren vijftig en zestig weinig blanke Amerikanen die enig benul hadden wie die bluesjongens waren. Dat kregen ze pas toen Engelse bands hen daarop attendeerden. Er bestaat een prachtige video van de Rolling Stones die te gast zijn in de Amerikaanse tv-show *Shindig!* De Stones zitten als schooljongens aan de voeten van de grote oude Howlin' Wolf. Ze hebben er bij de makers op aangedrongen dat hun held die dag zou spelen. Het tienerpubliek, wild van de Stones, heeft geen idee waarnaar het zit te kijken.

Maar wij gaan niet naar het noorden, we volgen het spoor terug in de tijd. Zuidwaarts de Delta in, waar de blues van Muddy Waters en Howlin' Wolf vandaan kwam. En o ja, daarvoor moeten we dus over een brug waarover je niet mag fietsen.

Chauffeur Sam denkt dat we een grapje maken. 'Fietsen naar New Orleans! *How the hell are you gonna do that?*' Hij bestuurt het taxibusje de grens over naar Arkansas, met onze fietsen tussen de lege stoelen. De Mississippi oversteken is niet zomaar een bruggetje nemen. Dit is de levensader van de Delta en een fysieke grens. Direct aan de overkant begint het Deltaland. Misschien zou je een boulevard verwachten, maar er ligt groen, drassig land. Zilverreigers wieken weg en Winnifred zweert dat ze een kraanvogel zag. Het is vijf uur 's middags, we rijden de zakkende zon tegemoet. Het wordt vroeg donker in de Delta. Lang duurt de idylle niet. We draaien over een klaverblad de snelweg af en kort daarna parkeert Sam het busje voor ons bruine motel.

'Dus jullie gaan echt dat hele eind fietsen?' Ja, Sam. Hij schudt zijn hoofd en geeft zijn kaartje. 'Je moet me bellen als je aankomt in New Orleans. Ik wil weten of het gelukt is. En

je kunt me bellen als je onderweg met pech staat. Dan kom ik je halen.'

Sam rijdt weg en daar staan we dan. Geen radiostudio te bekennen, geen huis van Wolf, alleen maar wegen, parkeerplaatsen, elektriciteitsdraden aan houten palen in een landschap nog platter dan Nederland. Het lijkt of er niemand woont in West-Memphis.

We krijgen een kamer op de begane grond zodat we onze fietsen zo naar binnen kunnen rijden. Vannacht slapen we naast ze. De bestelde pizza arriveert in een doos nat en gelig van het vet. We eten met uitzicht op de snelweg en de verre billboards aan de horizon. De zon zakt achter het logo van Waffle House. Vandaag was het 33 graden, morgen wordt het warmer. Dan gaan we fietsen, echt. Door de Mississippi-Delta.